

TYÖPAJAN SUUNNITTELU

Hienoa, että olet kiinnostunut maisemapeltotyöpajan järjestämisestä!

Tässä ohjeistusta työpajan tueksi.

Maisemapellon koulutusmateriaali

Verkko-opistossa olevaa koulutusmateriaalia voit käyttää työpajan tukena. Osallistujat voivat tutustua itsenäisesti siellä oleviin aineistoihin, tai voit käyttää niitä teemaan johdattelun tukena. Pdf-muotoiset tekstitiedostot (erityisesti maisemapellon perustamisen ohjeistus) on suunniteltu niin, että ne voi halutessaan tulostaa kentälle mukaan (jos esim. tietokoneen mukana kantaminen ei tunnu toimivalta idealta).

Maisemapeltojeesaajan rooli

Maisemapeltojeesaaja on vertaisohjaaja, jonka ei ole tarkoitus olla aiheen syvälinen asiantuntija. Työpajan järjestämisessä kysymys on enemmänkin yhdessä tekemisestä ja asioiden pohtimisesta porukalla. Joku tarvitaan kuitenkin hoitamaan kokonaisuutta, että työpajan toteutus olisi mahdollisimman sujuvaa, ja välittämään osallistujille työpajan toteuttamisen edellyttämää tietoa. On myös hyvä, että kaikilla osallistujilla on yhteinen ymmärrys mitä ollaan tekemässä ja millaisia työvaiheita prosessiin kuuluu. Työpajan valmistelua ja toteutusta voi myös jakaa eri henkilöille tai työryhmille, jottei vertaisohjaajalle kerry liikaa hoidettavia asioita.

Mitä työpajan vetäjän täytyy tietää?

- Perusymmärrys siitä, mitä työpajan järjestämiseen liittyy; järjestelyiden hoitaminen (tai tehtävien jako työryhmille), viestintä, mahdolliset lupa-asiat ja materiaalien sekä työkalujen hankinta.
- Osallistujat – mitä pitää ottaa huomioon (esim. mahdolliset liikuntarajoitteet, osallistujien osaamisen hyödyntäminen ym).
- Johdattelu teemaan ja ohjeistus (myös toteutuksen yhteinen pohtiminen) työpajan aluksi ja aikana. Lisätiedon tuottaminen tarvittaessa – ainakin tietoa siitä, mistä lisätietoa löytyy.
- Turvallisuuteen liittyvien asioiden tiedotus ja seuranta; maisemapellon paikan olosuhteet, säätila ja niihin liittyvät tarpeet, riskien arviointi työpajojen järjestämisessä ja käytännön toteutuksen silmällä pitäminen.

On helpointa, jos saat työpajan toteuttamiseen mukaan jonkun paikallisen yhdistyksen; esim. kyläyhdistykset ja muut MSL:n jäsenjärjestöt voivat hakea työpajaan koulutustukea. Paikallisten yhdistysten kautta saat myös viestiä kulkemaan ja todennäköisesti myös osallistujia työpajaan.

Lisätietoa koulutustuen hakemisesta löydät Arjen ympäristötekojen kurssimateriaalista.

Osallistujat ja johdatus työpajaan

Ovatko työpajaan osallistujat jo tiedossa? Jos eivät, mistä löytyisi aiheesta kiinnostuneita henkilöitä? Mitkä viestintätavat tavoittaisivat mahdollisia osallistujia? Onko paikkakunnalla kylä- tai muuta yhdistystä, jonka kautta kannattaisi viestitellä työpajasta? Mitä muita verkostoja viestinnässä voisi hyödyntää? Kotiseutuyhdistyksetkin voisivat olla kiinnostuneita aiheesta. Yhteistyö yhdistyksen kanssa voi helpottaa työnjakoa; paikallistuntemus voi auttaa löytämään henkilön ja traktorin maanmuokkausvaiheeseen ja voi helpottaa myös tarvikkeiden järjestämistä.

Osallistua voivat kaikki aiheesta kiinnostuneet. Työpajaan voi osallistua 5-20 henkilöä. Jos pyydät osallistujia ilmoittautumaan etukäteen, voit samalla kysyä mahdollisista osallistumiseen vaikuttavista asioista, jotta niitä voi ottaa paremmin huomioon työpajan toteutusvaiheessa.

Olennaista on osallistujien kiinnostus maisemapellon perustamiseen ja ohjeistus eri työvaiheisiin ja perustekniikoihin. Apuna voi käyttää verkko-opiston materiaaleja, joita voi katsoa yhdessä joko suunnitteluvaiheessa tai työpajan aluksi.

Maisemapeltotyöpajan järjestäminen tarjoaa erinomaisen mahdollisuuden lisätä osallistujien tietoisuutta luonnon monimuotoisuudesta eli biodiversiteetistä. Siihen kuuluu niin eri lajien lukumäärä, lajien suuri perinnöllinen vaihtelu kuin ekosysteemien moninaisuus. Elämme tällä hetkellä aikaa, jossa luonnon monimuotoisuus köyhtyy eri puolilla maailmaa nopeammin kuin koskaan. Luontokadon ehkäisemiseen tarvitaan kaikki pienet ja isot teot. Lisätietoa luonnon monimuotoisuudesta saat aihetta käsittelevästä osiosta verkko-opistossa sekä MSL:n sivustolta <https://msl.fi/ymparisto/luonnon-monimuotoisuus/>.

Jos kyseessä on yhteisöllinen kohde, maisemapellon merkitys kasvaa useampien ihmisten osallistuessa sen perustamiseen ja omaksi kokemiseksi. Maisemapellon perustaminen on yhteistä tekemistä ja tuottaa silmäniloa. Kukkiin voi liittää myös lisätapahtumia (kukka-asetelmatilaisuudet ym). Pellon laitaan voi olla hyvä laittaa myös kylttejä, joissa kerrotaan maisemapellosta ja mm. siitä, saako kukkia poimia.

Ryhmässä voisi pohtia mm. seuraavia asioita:

Mihin käyttöön maisemapelto tehdään? Mitä siihen halutaan kylvää? Kuinka suuri maisemapelto voisi olla? Paljonko löytyy tekijöitä ja aikaa maisemapellon perustamiseen? Millainen aikataulutus toiminnalla voisi olla? Löytyisikö paikkakunnalta tekijää, joka voisi muokata maan traktorilla?

Paikka: Mihin maisemapelto tehdään? Tarvitaanko maanomistajan lupaa tai onko syytä selvittää jotain muuta sijaintiin liittyvää?

Materiaalien ja työkalujen organisointi: Kuka järjestää materiaalit ja työkalut, ja mistä ne saadaan? Kuinka paljon materiaalia tarvitaan? Löytyykö osallistujilta työkaluja tai voisiko niitä vaikka lainata jostain? Hoitaako työpajan järjestäjä vai jaetaanko järjestelyvastuuta osallistujien kesken?

Mahdollisessa suunnittelukokouksessa on hyvä käydä läpi myös turvallisuus- ja vakuutusasiat, erilaisiin sääolosuhteisiin varautuminen ja mahdollinen omien työkalujen ja suojavarusteiden mukaan ottaminen (ne on hyvä mm. merkitä valmiiksi).

Olosuhteet ja turvallisuus

Maisemapellon perustamiseen kuluva aika riippuu maa-alan koosta, osallistujien määrästä sekä siitä, tehdäänkö maan valmistelut traktorilla vai käsin. Kun maa on muokattu, ja varsinkin jos asiaa on jo valmiiksi suunniteltu ja valmisteltu, itse perustamiseen riittää tunti tai pari. Maisemapellon ei tarvitse olla suuri; tien varressa tai maisemallisesti sopivassa paikassa toimii kapeampikin kaistale, esim. 30 m pitkä, vajaa 10 m leveä kaistale on jo näyttävä ja kiva. Pinta-ala vaikuttaa mm. kääntämiseen, mutta jos työ tehdään traktorilla, ei sillä ole suurtakaan merkitystä. Siementen määrä toki kasvaa, toisaalta harva siemen on kovin kallista.

Maisemapellon kylvämisen voi yhdistää myös johonkin toiseen tapahtumaan (mm. siivouspäivät, puutarhapäivät). Jos halutaan kahvitella tai evästellä ja työpajassa on taustaorganisaatio, heidän kanssaan voi sopia mahdollisesta kahvi- ym. tarjoilusta ja/tai sopia osallistujien kanssa, miten evästely on helpointa toteuttaa (mm. allergioihin ja ruokarajoitteisiin on hyvä kiinnittää huomiota; hankitaanko kertakäyttöisiä astioita vai voidaanko käyttää taustaorganisaation tai osallistujien mukanaan tuomia astioita ym.). Osallistujien kanssa voi myös sopia omien eväiden mukaan ottamisesta. Vettä kannattaa olla tarjolla ja muistuttaa sen juomisesta varsinkin lämpimämpinä päivinä.

Riittävä tauotus ja sääolosuhteet vaikuttavat myös toimintaan ja ilmapiiriin. Maisemapeltojeesaajan tehtävä on arvioida, millaisessa säässä työpaja kannattaa järjestää tai olisiko parempi siirtää se toiseen ajankohtaan. Tästä voi myös keskustella osallistujien kanssa.

Työnjako on hyvä keskustella yhdessä. Jaatko ryhmän pienempiin työryhmiin? Ovatko jotkut osallistujat kiinnostuneita joistain tietyistä tehtävistä? Onko heillä jotain tiettyä **osaamista**, jota voisi hyödyntää? Kierrätetäänkö eri tehtäviä työpajan aikana, että kaikki pääsevät kokeilemaan kaikkea? Onko joillain osallistujilla jotain sellaisia **rajoitteita**, joiden vuoksi jotkut työtehtävät eivät ole heille sopivia? Tulostettua maisemapellon perustamisen ohjeistusta voi käyttää toiminnan eri vaiheiden tukena myös työryhmissä.

Työturvallisuuteen on syytä kiinnittää huomiota, siihen liittyy monenlaisia asioita:

Työpajaan voi osallistua hyvinkin monenlaisia ihmisiä. Kaikille hyvän ja turvallisen ilmapiirin rakentamisessa voi hyödyntää **turvallisen tilan periaatteita**, jotka voidaan käydä tilaisuuden alussa yhdessä läpi esim. kurssimateriaalissa olevan aineiston avulla.

Kiinnitä huomiota myös työpajan ympäristön **fyysiseen esteettömyyteen** ja siihen liittyviin asioihin (materiaalien sijainti ym.), että esim. huonommin liikkuvat pystyvät myös turvallisesti kulkemaan työpajassa. Pohdi myös mahdollisia ennakoon ilmoitettuja, osallistumiseen vaikuttavia asioita ja niiden edellyttämiä tuen tai huomioon ottamisen tarpeita työpajan aikana.

Pohdi itse tai tehkää yhdessä **pieni riskianalyysi** – mitä kaikkea voi tapahtua ja miten silloin toimitaan? Paikan koordinaatit ja mahdollisten EA-välineiden sijainti pitää olla kaikilla tiedossa. Luonnossa voi olla allergioita aiheuttavia asioita ja muutkin sairauskohtaukset ovat mahdollisia, joten on hyvä muistuttaa osallistujia mahdollisesti tarvittavan henkilökohtaisen lääkityksen lähellä pitämisestä. Aurinkoinen ja kuuma sää edellyttää tiheämpää tauotusta, mahdollisuuksien mukaan varjoa tai suojaavaa vaatetusta sekä riittävää nesteiden nauttimista, mikä monesti työn touhussa pääsee unohtumaan.

Yhteisessä prosessissa on hyvä myös ottaa kuvia ja jakaa kuvia sekä kokemusta eri yhteyksissä. Muista kysyä osallistujilta **kuvausluvat** työpajan alussa.

Maisemapelto: Työpajan suunnittelu

Työpajan vetäjälle pohdittavaksi:

- **Yhteisöllisyys ja osallistaminen:** Miten saan osallistujat mukaan suunnitteluun ja tekemiseen?
 - **Selkeä rakenne ja ohjeistus:** Miten voin esittää asiat ymmärrettävästi esim. ilman asiantuntijakieltä?
 - **Oma rooli:** En ole opettaja, vaan rinnalla kulkija – miten tuen oppimista ja tekemistä?
 - **Käytännön järjestelyt:** Miten varmistan, että tarvittavat välineet ja materiaalit ovat saatavilla?
 - **Turvallisuus ja mukavuus:** Miten huomioin osallistujien erilaiset tarpeet ja varmistan turvallisen ilmapiirin?
 - **Mahdollisuus oppia yhdessä:** Miten luon tilaa kysymyksille, kokeilulle ja virheistä oppimiselle?
- ⇒ Tutustu Vertaisjeesaaajan kurssimateriaaliin Arjen ympäristötekojen koulutuskokonaisuudessa!

Yhteenvedossa käytetty Copilotia.

Lisätietoa ja -materiaalia:

- MSL materiaalit <https://msl.fi/ymparisto/kaytannon-ymparistotekoja/maisemapellot/>
- MSL:n hankkeet <https://msl.fi/ymparisto/luonnon-monimuotoisuus/>.
- Työpajan toteuttajan muistilista
- Työpajan turvallisuuden muistilista
- Riskienkartoituslomake
- Klemi, Mari-Anna (2021): [Maisemapellon perustaminen ja pölyttäjien tarkkailu: Lepaa](#)
- Maaseudun Sivistysliiton ympäristötiimi on perustanut menneinä vuosina kukkapeltoja yhdessä paikallisten toimijoiden, kuten kyläyhdistysten kanssa, osana [Ympäristöperinnehankkeita](#) ja muuta toimintaa.

Menestystä työpajan järjestämiseen!